

Edukacja gerontologiczna w przedszkolu Gerontologická výchova v mateřské škole

dr Anna Trzcionka-Wieczorek

Według światowych norm demograficznych *Podle globálních demografických norem*

Starość demograficzną wyznacza wskaźnik 7% i więcej ludzi będących w wieku 60+ w ogólnej strukturze społeczeństwa, przy założeniu, że:

- **poniżej 4 %** ludzi w wieku 60 lat i więcej w ogólnej strukturze społeczeństwa = **kraj ludzi młodych/ społeczeństwo młode**
- **od 4 % do 7 %** = **kraj ludzi dojrzałych/ społeczeństwo dojrzałe**
- **powyżej 7%** = **społeczeństwo demograficznie stare/ kraj ludzi starych**

Demografické stáří je určeno podílem 7 % a více osob ve věku 60+ v obecné strukturě společnosti za předpokladu, že:

- **méně než 4 %** osob ve věku 60 a více let v obecné strukturě společnosti = **země mladých lidí/mladá společnost**
- **od 4 % do 7 %** = **země zralých lidí/zralá společnost**
- **nad 7 %** = **demograficky stará společnost/ země starých lidí;**

OOSTRAVSKÁ
UNIVERZITA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Przemiany demograficzne, czyli starzenie się ludności Europy

Demografické změny, tedy stárnutí evropské populace

Polska

- **osoby w wieku 60+** stanowią obecnie około **22 % populacji** kraju
- Polska jest społeczeństwem ludzi starych
- **lidé ve věku 60+** v současnosti tvoří přibližně **22 % populace** země
- Polsko je společnost starých lidí

Česká Republika

- **lidé ve věku 60+** v současnosti tvoří přibližně **21,3 % populace** země
- Česká Republika je společnost starých lidí

Starzenie się czeskiego i polskiego społeczeństwa – przyczyny

Stárnutí české a polské společnosti - příčiny

- **zmniejszenie się przyrostu naturalnego** – współczesny świat promuje przyjemność, młodość, piękno czy dobrobyt. Priorytetami dla młodych jest sukces zawodowy, dobrze płatna praca, piękne mieszkanie/dom, dobry samochód, poznawanie świata i atrakcyjne życie towarzyskie. Ten konsumpcyjny styl życia sprawia, że młodzi odraczają chęć posiadania dziecka lub rezygnują z niej całkowicie na rzecz wygodnego, dostatniego życia.
- **pokles porodności** – moderní svět podporuje potěšení, mládí, krásu a blahobyt. Prioritami mladých lidí jsou profesní úspěch, dobře placená práce, krásný byt/dům, dobré auto, poznávání světa a atraktivní společenský život. Tento konzumní způsob života způsobuje, že mladí lidé odkládají touhu mít dítě nebo se jí úplně vzdávají ve prospěch pohodlného, prosperujícího života.

Starzenie się czeskiego i polskiego społeczeństwa – przyczyny

Stárnutí české a polské společnosti - příčiny

- **wydlużenie życia** - rozwój medycyny, wzrost dostępności do opieki medycznej, lepsze warunki socjalno-bytowe, popularyzacja wiedzy ogólnej i zdrowotnej podnoszą jakość życia seniorów i w efekcie przekładają się na ich dłuższe życie

- **prodloužení života** - rozwój medycyny, zvýšení dostupnosti lékařské péče, lepší sociální a životní podmínky, popularizace všeobecných a zdravotních znalostí zlepšují kvalitu života seniorů a v důsledku se promítají do jejich delšího života

Starzenie się czeskiego i polskiego społeczeństwa – przyczyny

Stárnutí české a polské společnosti - příčiny

- **migracje** – wzrost migracji jest związany m.in. z wejściem danego kraju do Unii Europejskiej. Członkostwo w Unii Europejskiej powoduje, iż staje się on atrakcyjny dla obcokrajowców i ludzie wyjeżdżają ze swoich państw. Zjawisko migracji jest bardzo istotne, ponieważ napływ imigrantów częściowo może zahamować proces starzenia się danego społeczeństwa
- **migrace** – nárůst migrace souvisí mj. se vstupem dané země do Evropské unie. Členství v Evropské unii je pro cizince atraktivní a lidé opouštějí své země. Fenomén migrace je velmi důležitý, protože příliv imigrantů může částečně zpomalit proces stárnutí dané společnosti

Uvědomění si demografických změn probíhajících ve společnostech je zaměřeno na přijímání dlouhodobých institucionálních kroků, které v budoucnu povedou k pozitivním změnám ve smyslu zlepšení kvality života seniorů a mezigeneračních kontaktů. Podstatou systémových úkolů adresovaných seniorům je zkvalitnění jejich života a příprava současné generace mladých lidí na budoucí stáří a na život v demograficky staré společnosti.

20
23

Co przedszkole ma wspólnego ze starością?

Co má školka společného se stářím?

- ***Každé dítě w przyszłości będzie osobą starą/starszą.*** Bardzo ważne jest, aby jakość życia w starości była jak najlepsza – tutaj pojawia się rola edukacji gerontologicznej
- ***Každé dziecko ma w swoim środowisku (rodzina/sąsiedzi) osoby starsze*** i ważne jest, aby spotkania międzygeneracyjne opierały się na wzajemnym szacunku, zrozumieniu, empatii i tutaj znowu pojawia się rola edukacji gerontologicznej.
- ***Každé dítě bude v budoucnu starý člověk.*** Je velmi důležité, aby kvalita života ve stáří byla co nejlepší, proto byste se na ni měli připravovat celoživotními aktivitami – zde hraje roli gerontologická výchova;
- ***Každé dítě má ve svém okolí (rodina/sousedé) starší lidi*** a je velmi důležité, aby mezigenerační setkávání byla založena na vzájemném respektu, porozumění, empatii a zde se opět objevuje role gerontologické výchovy. Je důležité rozvíjet u dětí prosociální postoje, chovat se k seniorům s respektem, laskavostí a ochotou jim pomáhat.

Przygotowanie do starości i życia w społeczeństwie ludzi starych powinno trwać od najmłodszych lat życia, zatem już w przedszkolu.

Příprava na stáří a život ve společnosti starých lidí by měla začínat od útlého věku, tedy již v mateřské škole.

Według pedagogów i gerontologów całożyciowa edukacja gerontologiczna zakłada m.in.:

- bycie aktywnym do późnych lat życia
- umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach (choroba, ból, cierpienie, stres, samotność etc.)
- zdrowe odżywianie i zdrowy styl życia
- optymizm, radość życia, życzliwość, rozumienie innych to cechy, które wpływają na relacje z ludźmi
- dobre relacje w domu i w środowisku lokalnym

Podle pedagogů a gerontologů celožitovní gerontologické vzdělávání zahrnuje mimo jiné:

- zůstat aktivní až do pozdního věku
- schopnost zvládat náročné situace (nemoc, bolest, utrpení, stres, samota atd.)
- zdravé stravování a zdravý životní styl
- optimismus, radost ze života, laskavost, porozumění druhým jsou vlastnosti, které ovlivňují vztahy s lidmi
- dobré vztahy doma i v místní komunitě (sousedé, přátelé)

Edukacja gerontologiczna - rola/zadania przedszkola

Gerontologická výchova - role/úkony mateřské školy

Ważne dla jednostki

- poszerzenie wiedzy dzieci na temat periodyzacji ludzkiego życia, specyfiki rozwoju i funkcjonowania człowieka w różnym wieku, z uwzględnieniem starości jako okresu nie tylko wiążącego się z trudnościami, ale także z wieloma możliwościami rozwojowymi;
- budowanie pozytywnej wizji starzenia się, starości i seniorów w celu osvajania z tym etapem życia;
- zapoznanie dzieci z przemianami fizycznymi, psychicznymi i społecznymi w toku życia z uwzględnieniem starości

Důležité pro jednotlivce

- rozšiřování znalostí dětí o periodizaci lidského života, specifičnosti lidského vývoje a fungování v různém věku s přihlédnutím ke stáří jako k období spojenému nejen s obtížemi, ale také s mnoha možnostmi rozvoje;
- budování pozitivní vize stárnutí, stáří a seniorů, aby si na tuto etapu života zvykli;
- seznamování dětí s fyzickými, duševními a sociálními změnami v průběhu života, včetně stáří

Edukacja gerontologiczna - rola/zadania przedszkola

Gerontologická výchova - role/úkony mateřské školy

- uświadomienie istoty całożyciowego przygotowywania się do własnej starości - aktywnej, zdrowej i niezależnej.

Jest to możliwe poprzez:

- kształtowanie wśród dzieci **umiejętności adaptowania się w różnych sytuacjach życiowych**, także tych nowych i trudnych, które będą miały miejsce w czasie emerytury,
- kształtowanie umiejętności **radzenia sobie ze stresem**,
- rozwijanie zainteresowań**, rozwój pasji,
- promowanie całożyciowej **aktywności fizycznej**,

- **świadomości** ważności całożyciowej przygotowania na własną aktywną, zdrową i samostatną starość. To jest możliwe:

- rozwój umiejętności dzieci **przystosować się do różnych życiowych sytuacji**, w tym nowych i trudnych, które nastaną w starości
- rozwój umiejętności **złapania stresu**
- **rozwinięcie zainteresowań**, rozwinięcie pasji,
- podpora całożyciowej **fizycznej aktywności**,

Edukacja gerontologiczna - *Gerontologické vzdělání*

- uczenie dzieci umiejętności **współdziałania w grupie**,
- uczenie nawiązywania i podtrzymywania **pozytywnych relacji z drugim człowiekiem** (także z seniorem),
umiejętność budowania przyjaźni – w domu, w przedszkolu, w sąsiedztwie,
- nauka prowadzenia **aktywnego, zdrowego stylu życia**, w którym najważniejsza jest aktywność fizyczna i zdrowa dieta, co jest ważne w każdym wieku,
- kształtowanie cech osobowości, jak: **życzliwość, szacunek, empatia, niezależność, kreatywność, pracowitość**,
pozytywne nastawienie do życia, stawianie nowych wyzwań,
szukanie takich działań, które będą źródłem przyjemności i satysfakcji

- nauczyć dzieci doświadczeniem **tymowej pracy**,
- wyuka, jak nawiązywać i utrzymywać **pozytywne relacje z innymi ludźmi (włącznie z seniorami)**, zdolność budowania przyjaźni w domu, w szkole, w sąsiedztwie,
- nauczyć się wodzić **aktywny, zdrowy tryb życia**, przy którym jest najważniejszą fizyczną aktywnością i zdrową dietą, która jest ważna w każdym wieku,
- kształtowanie osobowościowych cech takich jak: **życzliwość, szacunek, empatia, samodzielność, kreatywność, pracowitość, pozytywny stosunek do życia, stawianie nowych wyzwań**, poszukiwanie aktywności, które będą źródłem radości i satysfakcji

Edukacja gerontologiczna - rola/zadania przedszkola

Gerontologická výchova - role/úkony mateřské školy

Ważne dla społeczeństwa

- uświadomienie dzieciom przemian demograficznych;
- omówienie istniejących w naszym kraju stereotypów związanych z seniorami i starością;
- umożliwianie w przedszkolu spotkań międzygeneracyjnych w celu pokazania, że senior to także osoba zdrowa, atrakcyjna, aktywna i otwarta na kontakty społeczne;
- uczenie dzieci umiejętności współdziałania z seniorami, nawiązywania i podtrzymywania pozytywnych relacji z nimi;
- uświadomienie dzieciom obowiązków wobec starszych członków rodziny;
- podkreślanie roli rodziny w życiu człowieka w każdym okresie jego życia, także w starości.

Důležité pro společnost

- informování dětí o demografických změnách;
- diskuse o stereotypch existujících u nás v souvislosti se seniory a stářím;
- umožnění mezigeneračních setkání v mateřské škole ukázat, že i seniři jsou zdraví, atraktivní, aktivní a otevření sociálním kontaktům;
- učit děti dovednostem interakce se seniory, navazování a udržování pozitivních vztahů s nimi;
- informování dětí o jejich odpovědnosti vůči starším členům rodiny;
- zdůrazňování role rodiny v životě člověka v každé etapě jeho života i ve stáří

- Plněním výše uvedených úkolů vzniká dětem příležitost, aby byly adekvátně připraveny na vlastní stáří (samostatné, aktivní a zdravé) a na život mezi stále se zvyšujícím počtem seniorů v našich zemích

- Děkuji ☺

KONTAKT

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji
ul. Bielska 62
43-400 Cieszyn
Polska

e-mail: anna.trzcionka-wieczorek@us.edu.pl